

Stanowisko

Konwentu Starostów Województwa Małopolskiego i Województwa Śląskiego

z dnia 8 grudnia 2011 roku

Konwent Starostów Województwa Małopolskiego i Województwa Śląskiego w poczuciu odpowiedzialności za powierzone zadania, po analizie projektu ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw przygotowanego przekłada następujące uwagi:

Na wstępie należy podkreślić, iż żadna ustawa, czy inna regulacja prawna nie zastąpią autentycznej aktywności społeczności lokalnej w organizacji życia społecznego. Zamiar zwiększenia zaangażowania mieszkańców w pracach samorządu terytorialnego jest oczywiście celem słusznym, jednak sposób wdrożenia tego zamiaru jest niewłaściwy, co więcej rodzący poważne niebezpieczeństwa dla sprawnego funkcjonowania samorządu terytorialnego. W aktualnym projekcie, co prawda zrezygnowano z szeregu regulacji, tym niemniej w dalszym ciągu znajdują się tam przepisy, które podważają ideę samorządności. Użyte w tytule ustawy sformułowanie o „wzmocnieniu udziału mieszkańców ...” sugeruje, że dotychczasowe rozwiązania prawne, a zarazem możliwości aktywności społecznej mieszkańców są niewystarczające. Dotychczasowe doświadczenia wskazują iż w okresie funkcjonowania Powiatów nie odnotowano takich sytuacji.

Mnogość nowych form udziału mieszkańców w działaniach samorządu może spowodować nieczytelność tworzonych w tym celu procedur, nie zapewniając prawidłowej realizacji celów jakim mają służyć, jak również powodować może znaczące wydłużenie realizacji zadań przypisanych samorządom.

Wydaje się, że dotychczasowe formy współdziałania jednostek samorządowych przewidziane w istniejących aktualnie uregulowaniach są wystarczające. Zamysł wprowadzenia nowych form, nie wydaje się celowy, bowiem tworzenie quasi jednostek samorządowych, może spowodować problemy kompetencyjne, nie mówiąc już o tworzeniu nowych struktur biurokratycznych.

W szczególności zastrzeżenie o fundamentalnym znaczeniu należy podnieść do proponowanych zmian w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym, polegających na rezygnacji z określenia wymaganej dla ważności referendum (w większości wypadków) liczby biorących w nim udział (obecnie 30% uprawnionych do głosowania), co jest rozwiązaniem konstytucyjnie horrendalnym i wprost sprzecznym z zasadami demokracji,

zgodnie z którymi rządzi większość. Ponadto należy zwrócić uwagę na zawarte w projekcie propozycje przepisów wprowadzających obowiązek poddawania wysłuchaniu obywatelskiemu projektu budżetu jst., co jest wyrazem nadania przez projektodawcę pierwszeństwa lobbngowi w stosunku do odpowiedzialności za stan finansów samorządowych. W efekcie – mimo wprowadzonych zmian - negatywnie oceniamy projekt ustawy, jako zagrażający sprawnemu funkcjonowaniu samorządu, a co więcej nawet grożący zaprzepaszczeniu w przyszłości jego dotychczasowego wielkiego dorobku.

Ponadto uważamy, że materia, którą zamierza uregulować projektodawca w ramach rozdziałów 1–10 projektu, nie wymaga przyjmowania nowej ustawy. Założone efekty można osiągnąć poprzez stosowne zmiany w ustawach ustrojowych dotyczących samorządu terytorialnego, np. poprzez:

- 1) rozwinięcie regulacji dotyczącej obowiązków radnych lub komisji rady w obszarze współpracy z wyborcami, lub
- 2) dodanie nowego rozdziału w przepisach ogólnych . Byłby to nowy rozdział „*Formy udziału mieszkańców w działaniach samorządu*”,

3) zmianę przepisu ustaw ustrojowych, dotyczącego zakresu regulacji zawartych w statucie jst. i nałożenie obowiązku wprowadzenia do statutu przepisów regulujących formy, sposób i zasady udziału mieszkańców w działaniach samorządu. W dwóch pierwszych proponowanych sposobach regulacji wskazane byłoby zdefiniowanie form udziału mieszkańców, tj. konsultacji, wysłuchania i inicjatywy obywatelskiej, z jednoczesną delegacją ustawową dla organu stanowiącego do wydania aktu prawa miejscowego w sprawie zasad i trybu ich przeprowadzenia. Sposób wskazany przez nas w punkcie trzecim oczywiście nie wymaga już takiej delegacji ustawowej.

Do rozważenia pozostaje, czy inicjatywa obywatelska winna być uregulowana w ustawach ustrojowych, czy też właściwszym miejscem dla tej regulacji nie powinna być ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Uzasadnia ten pogląd proponowana w art. 93 projektu obszerna zmiana w tejże ustawie poprzez dodanie rozdziału 2a „*Inicjatywa lokalna*”,

Forma udziału definiowana jako zapytanie obywatelskie jest regulacją zbędną, bo w istocie prowadzi do tego samego efektu, jaki gwarantuje każdemu ustawa o dostępie do informacji publicznej.

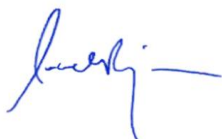
Rozdział 6 projektu „Stowarzyszenia i komitety aktywności lokalnej” w całości mógłby zostać wprowadzony jako element ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach.

Bardzo dyskusyjna jest potrzeba regulacji ustawowej w zakresie proponowanym w rozdziałach 7-10, dotyczącym form współpracy w ramach samorządu lokalnego (konwent powiatowy, lokalne fora debaty publicznej, konwent w województwie). Nie ma żadnego powodu, aby w ramy regulacji ustawowych wpisywać formy współdziałania, które rozwijają się i bez takiej dekretacji, a wynikają z potrzeby jednostek je podejmujących, z poszanowaniem odrębności i podmiotowości każdej z nich. Propozycja uregulowań ustawowych jest w tym wypadku nadgorliwością ustawodawcy, prawdopodobnie nadmiernie ingerującą w konstytucyjną zasadę samodzielności jednostek samorządu terytorialnego.

Wątpliwości budzi również propozycja zastąpienia kolegiального organu wykonawczego –zarządu powiatu organem jednoosobowym –starostą, przy niezmienionej procedurze wyboru i odwołania, przy jednoczesnym wprowadzeniu instytucji skwitowania, zarówno za realizację budżetu jak i wykonanie zadań organu wykonawczego.

Reasumując, mimo licznych zmian w projekcie ustawy z dnia 31.10.2011r. (w porównaniu do wersji z dn. 25 marca br.), projekt nadal zawiera bardzo wiele kontrowersyjnych propozycji. Niektóre z nich mogą przyczynić się do znacznego osłabienia samorządu terytorialnego w Polsce i zniweczenia jego dorobku.

**Przewodniczący Konwentu Starostów
Województwa Małopolskiego**

**Jacek Pająk
Starosta Bocheński**

**Przewodniczący Konwentu Starostów
Województwa Śląskiego**

**Andrzej Płonka
Starosta Bielski**